

AT VÆRE LGBTQIA+ I KALAALLIT NUNAAT

INUIT PISINNAATITAAFFII PILLUGIT SIUNNERSUISOQATIGIIT
RÁDET FOR MENNESKERETTIGHEDER

INSTITUT FOR
MENNESKE
RETTIGHEDER

INUIT PISINNAATITAAFFIINUT INSTITUTI

AT VÆRE LGBTQIA+ I KALAALLIT NUNAAT

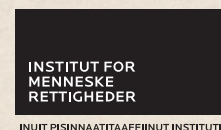
Projektleder: Kristina M. Kristensen, IPS – Rådet for Menneskerettigheder
Redaktion: Kristina M. Kristensen, IPS – Rådet for Menneskerettigheder og Sipineq+
Medudgiver: Sipineq+

Grafisk design: Sacha Malinsky
Tilrettelægning: Hedda Bank
Forsidefoto: Sipineq+
e-ISBN: 978-87-973972-8-2

© 2024 Rådet for Menneskerettigheder & Institut for Menneskerettigheder.

Denne publikation eller dele af den må reproduceres til ikke-kommerciel brug med tydelig angivelse af kilden.

Vi tilstræber, at vores udgivelser bliver så tilgængelige som muligt. Vi bruger for eksempel store typer, korte linjer, få orddelinger, løs bagkant og stærke kontraster.

INDHOLD

1	INDLEDNING	4
2	LGBTQ+ ORDBOG	6
3	LGBTQIA+ I EN MENNESKERETSLIG RAMME	8
4	RETTE TIL SUNDHED	12
	At være dobbeltminoritet	14
	Seksualundervisning og mødet med det offentlige system	17
5	RETTE TIL LIGEBEHANDLING OG IKKE-DISKRIMINATION	18
	Ytringsfrihed er ikke et fripas til hadefuld tale	22
	Beskyttende faktorer	22
6	ANBEFALINGER	24
7	REFLEKSIONSSPØRGSMÅL	28
8	NOTER	29

1

INDLEDNING

Hver dag bliver LGBTQIA+ personer på verdensplan udsat for krænkelse af deres rettigheder på grund af deres kønsidentitet og/eller seksuelle orientering. I nogle lande udsættes LGBTQIA+ personer både for meget grov diskrimination, fængselsstraffe og risikerer sågar dødsdomme.

I samarbejde med Sipineq+ udgiver IPS denne rapport for at sætte fokus på LGBTQIA+ området i Grønland. Selvom internationale dokumenter som FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention tydeligt beskriver princippet om ligestilling og ikke-diskrimination er der fortsat store udfordringer på området.

Hver dag bliver LGBTQIA+ personer på verdensplan udsat for krænkelser af deres rettigheder på grund af deres kønsidentitet og/eller seksuelle orientering. I nogle lande udsættes LGBTQIA+ personer både for meget grov diskrimination, fængselsstraffe og risikerer sågar dødsdomme¹.

I denne rapport zoomes der ind på Grønland, og der tages udgangspunkt i vigtige rettigheder, som kan være udfordrende for tilværelsen for LGBTQIA+ personer i Kalaallit Nunaat, herunder retten til sundhed, retten til ligebehandling og retten til ikke-diskrimination.

Desværre har IPS ikke kunne finde datamateriale om LGBTQIA+ personers vilkår i Grønland på trods af ihærdige forsøg. Derfor udgøres datasættet i denne rapport af en blanding mellem store internationale LGBTQIA+ undersøgelser og små specifikke studier omhandlende LGBTQIA+ personer, som tilhører et Oprindeligt Folk. Sipineq+ har bidraget med konkrete eksempler på levede oplevelser for LGBTQIA+ personer i Grønland og identificeret, hvilke rettigheder, de oplever, er under særligt pres nationalt.

Med rapporten ønsker vi både at kaste lys over de nuværende forhold og tendenser - globalt og nationalt - og synliggøre nogle af de områder, som kræver nationale handlinger og indsatser. Områder, hvor der er meget at vinde ved at inkludere og inkorporere større perspektiver, herunder seksualundervisning og anti-diskriminationslovgivning. Denne rapport er også udviklet som første led i missionen om, at viden om LGBTQIA+ området vinder indpas i Grønland ved blandt andet at demonstrere de store huller, der findes på området i forhold til blandt andet befolkningsundersøgelser, seksualundervisning og selvmordsstrategier.

God læselyst!

IPS og Sipineq+

2

LGBTQ+ ORDBOG

Bemærk, at den nedenstående liste ikke er fuldstændig eller færdigdefineret. Sipineq+, Sprognævnet og Sprogsekretariatet udvikler i samarbejde definitioner over ord relateret til LGBTQIA+ området, og når denne ordliste er færdig, er den gældende. Nedenstående er en foreløbig liste, defineret af Sipineq+ og IPS med sparring fra Sprogsekretariatet.

ASEKSUEL / ATOQATEQARUSUSSUSEQANNGITSOQ

Person, som ikke oplever seksuel tiltrækning til andre eller kun oplever meget lidt seksuel tiltrækning til andre.

Inuk suaassutsikkut kajungerinermik allanut misigisaqarneq ajortoq imalt. inunnut annikitsumik suaassutsikkut kajungerisaqalaartartoq.

BISEKSUEL / SUIAQATIMINOORLUNILU SUIAQATIGINNGISAMINOORTOQ

Person, som er seksuelt – og evt. romantisk og/eller følelsesmæssigt – tiltrukket af personer af mere end ét køn – men ikke nødvendigvis på samme måde, på samme tid eller i samme grad.

Inuk, atoqateqarnermut, aamma asanninnikkut misiginikkut aamma/imalt. misigissutsikkut- inunnut kajungerineq suaassutsit ataasiinnaanngitsumut – kisianni assigiimmik, piffissami ataatsikkut imlt. Annertunerusut pisariaqartinnagit.

CISKØNNET / INUNGUUTSIMINIT SUIAASSUTSIMISUT KINAASSUSILIK

Person, hvis oplevede køn og kønsudtryk svarer overens med det køn, personen blev tildelt ved fødslen. Personens kønsidentitet er dermed ciskønnet.

Inuup suaassutsini inunnguuserisani, suaassutsimi qanorlu suaassuseqarnerminik misigisai naapertuuteqatigiittut. Inuup suaassusaa taamaasilluni suaassutsimik inunnguuserisami kinaassuseqarpoq.

GENDERBENDING / SUIAASSUTSIMIK SAQITSINEQ

Udtryk for en person, der bøjer sin kønsrolle (bend), da det køn, pågældende blev tildelt ved fødslen, opleves som unøjagtigt og/eller for snævert.

Inunngornermi suaassuseq tunniunneqarsimasooq eqqoqqissaanngitsutut aamma/ imaluunniit paasisakinneq aallaavigalugu tunniunneqarsimaneranik misigisimaneq pissutigalugu inuup suaassutsip toqqammavigalugit suliarisartakkat sammivii apeqqutaatinnagit aallussaqaartartoq.

HETEROSEKSUEL / SUIAQATIGINNGISAMINOORTOQ

Betegnelsen for en person, der er seksuelt tiltrukket af personer af det andet af de binære køn.

Inummut, suaassutsiminni illuatungaaniittumi kajungerisuusumut taaguut.

HOMOSEKSUEL / SUIAQATIMINOORTOQ

At være homoseksuel betyder, at du er seksuelt tiltrukket af personer af samme køn.

Suiaaqatiminoorneq isumaqarpoq nammineq suaassuseqatimut assinganik kajungerisuuneq.

INTERKØN / INUNNGUUTSIMINIK SUIAASSUSERSIUMINAATSOQ

Bruges som betegnelse for en persons køn, hvis personen har medfødt variation i fysiske køns karakteristika.

Inuk timimigut suaassutsip ilisarnaataanik allanngorartunik inunnguusitut peqarneranut atatillugu suaassusaanut taaguut.

NONBINÆR / SUIAASSUTSINUT PITUTTORSIMANNGITSOQ

At være nonbinær er en kønsidentitet, som betegner personer, der ikke identificerer sig som mand eller kvinde, som er de to binære køn i det binære kønssystem, og dermed heller ikke det køn, de blev tildelt ved fødslen.

Angutitut arnatulluunniit imminut suaassutsikkut atassuteqannginneq, inuiaqatigiinni inississukkanut suaassutsinut marlunntu attuumassuteqanngitsoq.

PANSEKSUEL / TAMANOORTOQ

Betegner en person som bliver seksuelt tiltrukket af personer af alle køn eller uanset deres køn.

Inuk kinguaassiuutitigut suaassutsinut tamanut imaluunniit suaassusaat apeqqutaatinnagu kajungerisoq.

TRANSKØNNET / INUNNGUUSERINNGISAMINIK SUIAASSUSILIK

Fællesbetegnelse om personer, hvis kønsidentitet i større eller mindre grad ikke er i overensstemmelse med det køn, de blev tildelt ved fødslen.

Suiaassutsikkut kinaassusaat annerusumik minnerusumilluunniit inunnguutsiminnut ataqtigiiingitsumik kinaassuseqartunut inunntu ataatsimut taaguut.

3

LGBTQIA+ I EN MENNESKERETSLIG RAMME

"Alle er lige for loven og har uden forskelsbehandling af nogen art lige ret til lovens beskyttelse. Alle har ret til lige beskyttelse mod enhver forskelsbehandling i strid mod denne erklæring og mod enhver tilskyndelse til en sådan forskelsbehandling."

FN's Verdenserklæring for Menneskerettigheder, artikel 7.

Princippet om lighed og ikke-diskrimination fremgår af Verdenserklæringen om Menneskerettigheder, vedtaget af FN i 1948, som et grundlæggende udgangspunkt om, at alle mennesker er født frie og lige i værdighed og rettigheder.

Ligebehandling betyder, at alle mennesker er lige for loven og dermed skal have lige beskyttelse i lovgivningen. Det betyder også, at ethvert menneske har krav på lige adgang og lige muligheder til deres rettigheder uden diskrimination. Lighedskravet indebærer, at staten har en forpligtelse til både at forhindre diskrimination og til at fremme ligebehandling.

Ikke-diskrimination betyder, at staten skal sikre, at ingen mennesker bliver forskelsbehandlet på grund af køn, race, farve, sprog, religion, politisk eller anden overbevisning, national eller social oprindelse, tilhørsforhold til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel, handicap, seksuel orientering eller ethvert andet forhold². Hvor det er muligt at forskelsbehandle personer på grund af beskyttende kriterier for at sikre dem samme adgang til deres rettigheder, er forskelsbehandling på grund af et eller flere ulovlige kriterier diskrimination. En forskelsbehandling på grund af beskyttende kriterier kan for eksempel være, at en arbejdsplads tilpasser det fysiske miljø til en ansat med handicap.

Derudover gælder den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) også i Grønland, og den forklarer tydeligt forbuddet mod diskriminering i konventionens artikel 14. Her står der:

“Nydelsen af de i denne Konvention anerkendte rettigheder og friheder skal sikres uden forskel på grund af køn, race, farve, sprog, religion, politisk eller anden overbevisning, national eller social oprindelse, tilhørighed til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel eller ethvert andet forhold.”³

Den Europæiske Menneskerettighedsdom (EMD) har anerkendt, at diskrimination på grund af seksuel orientering kan udgøre en krænkelse af menneskerettighederne, og at retten til ikke at blive udsat for diskrimination også kan gælde i forhold til retten til at stifte familie⁴. Den har også slået fast, at forbuddet mod forskelsbehandling i konventionens artikel 14 også omfatter spørgsmål vedrørende kønsidentitet.⁵

Men selvom ligebehandling er et centralt menneskeretligt princip, selvom EMRK dikterer ligestilling og ikke-diskrimination og selvom LGBTQIA+-rettigheder synes at blive mere synlige globalt, er der stadig store udfordringer på området.

Homoseksuelle handlinger er fortsat ulovlige i mange af FN's medlemslande, og i seks af landene kan homoseksuelle handlinger straffes med døden⁶.

Derudover ses der også eksempler på, at nogle FN-medlemslande faktisk har afkriminaliseret homoseksualitet, men har gjort det ulovligt at udtrykke sin LGBTQIA+ identitet og kultur og derudover stigmatiserer og diskriminerer gruppen i så høj grad, at det påvirker adgangen til beskæftigelse, bolig og sundhedsvæsen⁷.

Selv i lande, hvor homoseksualitet og LGBTQIA+-identiteter er lovlige, ses også vold, diskrimination, hadefuld tale på baggrund af seksuel orientering og kønsidentitet.

Heldigvis arbejder mange organisationer globalt for at forbedre LGBTQIA+ personers vilkår.

I FN-regi laves der undersøgelser om forholdene for LGBTQIA+ personer i medlemslandene og FN-organer arbejder for, at landene:

- Beskytter individer fra homofobisk og transfobisk vold.
- Forhindrer tortur, umenneskelig og nedværdigende behandling.
- Ophæver love som kriminaliserer homoseksualitet og transpersoner.
- Forbyder diskrimination på grund af seksuel orientering og kønsidentitet.
- Sikrer ytringsfriheden, foreningsfriheden og retten til at forsamle sig fredeligt for alle LGBTQIA+ personer⁸.

FN har også en *”Uafhængig Ekspert for Beskyttelse mod vold og diskrimination baseret på seksuel orientering og kønsidentitet”*. Den Uafhængige Ekspert følger implementeringen af internationale menneskerettighedslove ift. LGBTQIA+ området, skaber opmærksomhed på området, indgår i dialoger med alle relevante parter og yder råd og assistance, som kan hjælpe med at adressere vold og diskrimination⁹.

Her i Grønland findes organisationerne Sipineq+ og Lgbtq+ Greenland (Greenland plus), som beskæftiger sig specifikt med LGBTQIA+ personers vilkår i Grønland. Men der findes også andre organisationer, som behandler rettigheder tilknyttet til LGBTQIA+ området, heriblandt IPS (Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit).

Sammen arbejder de på at rette opmærksomhed mod og forbedre de lokale og nationale forhold for LGBTQIA+ personer i Grønland. Organisationerne følger også den politiske agenda tæt søger inddragelse, når det er relevant, for eksempel i forbindelse med realiseringen af en grønlandsk ligestilling og anti-diskriminationslov.

Desværre er der på nuværende tidspunkt ikke tilstrækkelig lovgivning til beskyttelse af LGBTQIA+ mod diskrimination i den nationale grønlandske ramme.

- Grundloven giver en beskyttelse mod diskrimination på grund af ”trosbekendelse eller afstamning” (§ 70). Den dikterer også, at alle indskrænkninger i den frie og lige adgang til erhverv skal fjernes (§§ 74 og 75). Men grundloven indeholder ikke et generelt forbud mod diskrimination.¹⁰
- Kriminallovens § 100 yder beskyttelse mod truende, forhånende og nedværdigende udtalelser og propaganda fremført offentligt, med eller uden forsæt til udbredelse i en videre kreds mod en gruppe mennesker på baggrund af deres race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering.¹¹
- På det civile område er kun kønsdiskrimination forbudt, og forbuddet gælder primært inden for arbejdsmarkedet. Kønligestilling er beskyttet ved Inatsisartutlov nr. 3 af 29. november 2013 om ligestilling af mænd og kvinder.¹²

Efter kriminalloven kan en person dømmes for f.eks. vold, trusler eller lignende, men den omstændighed, at gerningen er begået på grund af offerets etniske oprindelse, seksuelle orientering eller andet, er ikke angivet som en selvstændig forbrydelse eller fremhævet som en skærpende omstændighed.

Dette er på trods af, at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har slået fast, at stater har en "specifik pligt til at forhindre had-motiveret vold (specific duty to prevent hatred-motivated violence)" – særligt når volden er motiveret eller influeret af ofrets seksuelle orientering.¹³

Til sammenligning kan der i Danmark i højere grad dømmes for hadefuld tale, som falder under kategorien hadforbrydelser under Straffelovens § 266 b. Derudover indeholder straffeloven også § 81, nr. 6, om hadforbrydelser, som dikterer, at det er en skærpende omstændighed, hvis en forbrydelse har baggrund i blandt andet seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika. Følgende er eksempler på afsagte domme efter straffelovens § 266 b målrettet seksuel orientering:

- "De skal bare nakkeskydes de klamme bøsser" (Dom 1.2.16.) (60 dages betinget fængsel)
- "Man skulle have fastholdt, at det var en psykisk sygdom. Normalt bliver det aldrig, tværtimod" (Dom 1.1.99.) (5000 kr. i bøde).
- "Homoseksualitet er unaturligt. Det er ligesom at dyrke sex med dyr.". "Det er uacceptabelt og lige så unormalt som at spise sin egen lort. Eller spise hunde. For os er det ligesom at være pædofil. Jeg får kvalme, når jeg hører om homoseksualitet" (Dom 1.2.14.) (7 dages betinget fængsel).¹⁴

Den grønlandske ligebehandlingslovgivning giver i dag en ulige beskyttelse mod diskrimination til forskellige grupper, da den kun beskytter mod diskrimination på grund af køn, og denne beskyttelse primært gælder på arbejdsmarkedet. Beskyttelsen er i dag begrænset til primært at gælde i offentligt rum og inden for arbejdsmarkedet.

Der er ikke noget generelt forbud mod diskrimination på baggrund af i etnisk oprindelse, handicap, religion, seksuel orientering m.m. i grønlandsk lovgivning. Det er derfor tvivlsomt, om den grønlandske ligebehandlingslovgivning i alle tilfælde lever op til Grønlands internationale forpligtelser.

På Inatsisartuts Efterårssamling blev Lovforslaget om "Inatsisartutlov om ligestilling og anti-diskrimination" førstebehandlet. En sådan lov vil være et stort skridt i den rigtige retning for beskyttelsen af LGBTQIA+ personer i Grønland, da den anerkender behovet for et generelt diskriminationsforbud – også på baggrund af blandt andet seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika – og behovet for et uafhængigt klagenævn (ligebehandlingsnævn), hvor almene borgere kan henvende sig og modtage rådgivning.¹⁵

4

RET TEN TIL SUNDHED

“Alle mennesker har ret til den højeste grad af fysisk og psykisk sundhed, som er mulig at opnå.”
FN's Internationale Konvention om Økonomiske, Sociale og Kulturelle rettigheder”, artikel 12.

“Alle mennesker har ret til den højeste grad af fysisk og psykisk sundhed, som er mulig at opnå.” FN’s Internationale Konvention om Økonomiske, Sociale og Kulturelle rettigheder”, artikel 12¹⁶.

Artiklen ovenfor betyder, at det grønlandske selvstyre skal sørge for den bedst mulige behandling, når det fysiske og/eller det psykiske helbred hos grønlandske borgere kræver det.

De to former for helbred hænger uløseligt sammen og kan påvirke hinanden. Psykisk/mental sundhed er ikke kun fraværet af sygdom, men det indebærer også generel trivsel og velbefindende. God mental sundhed er afgørende for den enkeltes evne til at opretholde et liv med familie, venner, uddannelse og arbejde.

Behandles sundhedsudfordringer/problemer ikke, kan det få både alvorlige konsekvenser for borgerens sundhed og velbefindende og samfundsøkonomiske konsekvenser f.eks. i forhold til borgerens mulighed for at gennemføre en uddannelse eller varetage et job. Alligevel kan det være svært at få adgang til den rigtige hjælp.

I Grønland er der nogle barrierer, som kan udfordre retten til sundhed, heriblandt ressourcer i sundhedsvæsenet og geografiske afstande. Undersøgelser peger derudover på, at LGBTQIA+ personer oplever endnu flere barrierer i mødet med sundhedsvæsenet, og derfor er mere sårbare i forhold til det fysiske og det mentale helbred^{17 + 18}.

Blandt andet kan manglende viden om LGBTQIA+-området hos sundhedspersonalet være en udfordring for, at LGBTQIA+ personer kan opnå lige behandlingsmuligheder i forhold til sundheden. Derudover er en kontinuerlig tillidsperson i sundhedssystemet vigtig, hvis LGBTQIA+ personer skal kunne føle sig trygge omkring helbredsproblemer – hvad enten disse er relateret til kønsidentitet og seksualitet eller ej.

Ældre LGBTQIA+ personer peger på, at det kan være svært for dem at stole på sundhedsvæsenet og sociale instanser på grund af den historiske stigmatisering, de har oplevet. Nogle LGBTQIA+ områder er i sundhedsvæsenet historisk set blevet betragtet som sygdomme, for eksempel var homoseksualitet på listen over sygdomme i Danmark indtil den 3. januar 1981¹⁹.

Oplevelser med homofobi og/eller transfobi i kontakten med sundhedssystemet afholder nogle ældre LGBTQIA+ personer fra at søge den hjælp, som de har brug for. I nogle tilfælde undgår par af samme køn at ledsage hinanden ved aftaler med sundhedsvæsenet for at undgå diskrimination.²⁰

Hos LGBTQ+ personer kan mangel på en meningsfuld behandling i det grønlandske sundhedsvæsen betyde forhøjede risici for sundheden. Et eksempel på dette er, at det ikke er muligt at få hormonbehandling i Grønland.

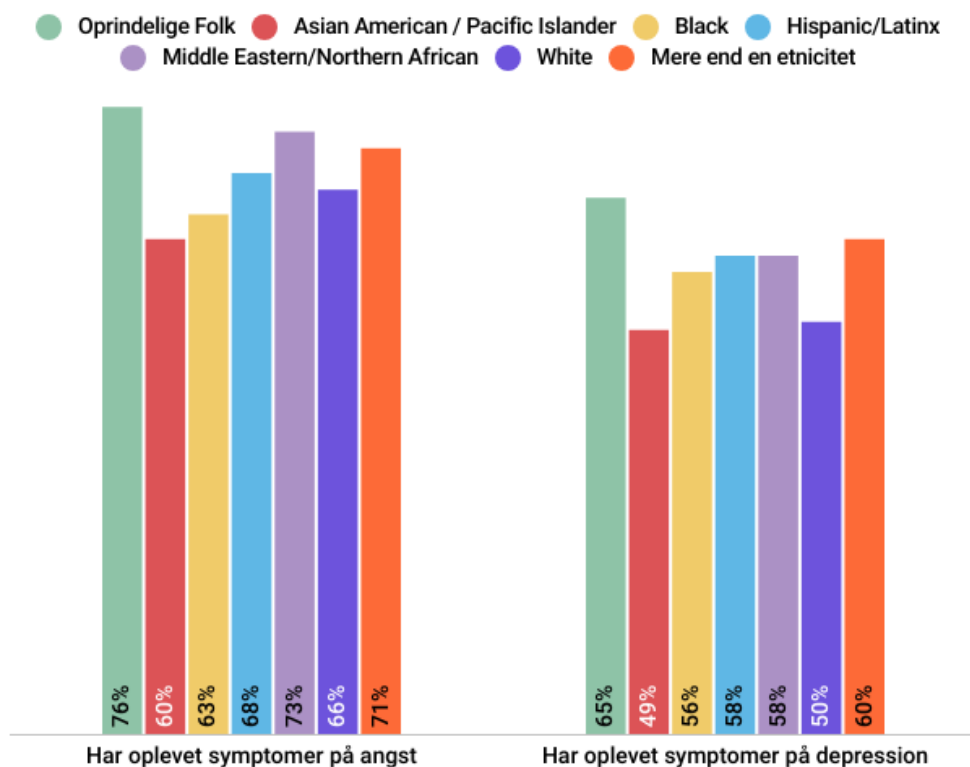
Hormonbehandling sker med kønshormoner og kan udvikle køns karakteristika for det køn, som en person identificerer sig med. Behandlingen kan samtidig også dæmpe kroppens produktion af kønshormoner for det køn, som personen ikke identificerer sig med. For transkønnede kan hormonbehandling være livsændrende på flere måder:

- Kropsændringer: hormonbehandling kan hjælpe med at opnå den ønskede kropsform og ydre fremtoning, som er i overensstemmelse med vedkommendes kønsidentitet.
- Psykisk velvære: hormonbehandling kan have en positiv indvirkning på en persons psykiske velvære, da den kan reducere kønsdysfori. Kønsdysfori er den ubehagelige følelse, som transkønnede personer kan opleve, når deres krops karakteristika ikke stemmer overens med deres kønsidentitet. Hormonbehandling kan hjælpe med at mindske denne følelse og derfor forbedre den mentale sundhed.
- Samfundsdeltagelse: hormonbehandling kan også have en indirekte indvirkning på transkønnedes mulighed for at deltage i samfundet på en mere autentisk måde. Når man ser ud og føler sig mere som det køn, man identificerer sig med, kan det være lettere at deltage i blandt andet debatter, fællesskaber og institutioner i samfundet.

Adgang til kønsbekræftende behandlinger som hormonbehandling eller kirurgi er derfor en vigtig faktor for LGBTQIA+ samfundet og har potentiale til at sikre bedre sundhed og trivsel for enkeltpersoner.

AT VÆRE DOBBELTMINORITET

Angst og depression blandt LGBTQIA+ personer

En stor undersøgelse fra 2023 om mentalt sundhed fra USA viser, at blandt de adspurgte LGBTQIA+ personer, som er Oprindelige Folk, svarede 76%, at de havde oplevet symptomer på angst, og 65% havde oplevet symptomer på depression²¹. Dermed har gruppen den dårligste score og bekræfter ikke bare, at man som LGBTQIA+ person er mere sårbar, men også, at LGBTQIA+ personer, der er Oprindelige Folk, er den mest sårbare undergruppe.

Som LGBTQIA+ person tilhører man en minoritetsgruppe i samfundet, hvilket kan medføre en risiko for minoritetsstress. Minoritetsstress kan:

- Betyde, at oplevelser med diskrimination, vold og afvisninger aktiverer en frygt for at det vil ske igen.
- Skabe en følelse af, at man skal være på vagt overfor sine omgivelser.
- Betyde, at man hemmeligholder sin identitet eller tilhørsforhold for at se ud som majoriteten.
- At man indoptager de negative fordomme, man er udsat for. Det kan have konsekvenser for selvværdet og det mentale helbred og man kan føle skam over sin identitet.²²

Der kan være mange forklaringer på de nedslående statistikker, men i Grønland har man ikke undersøgt hverken tal eller baggrund relateret til LGBTQIA+ personers vilkår.

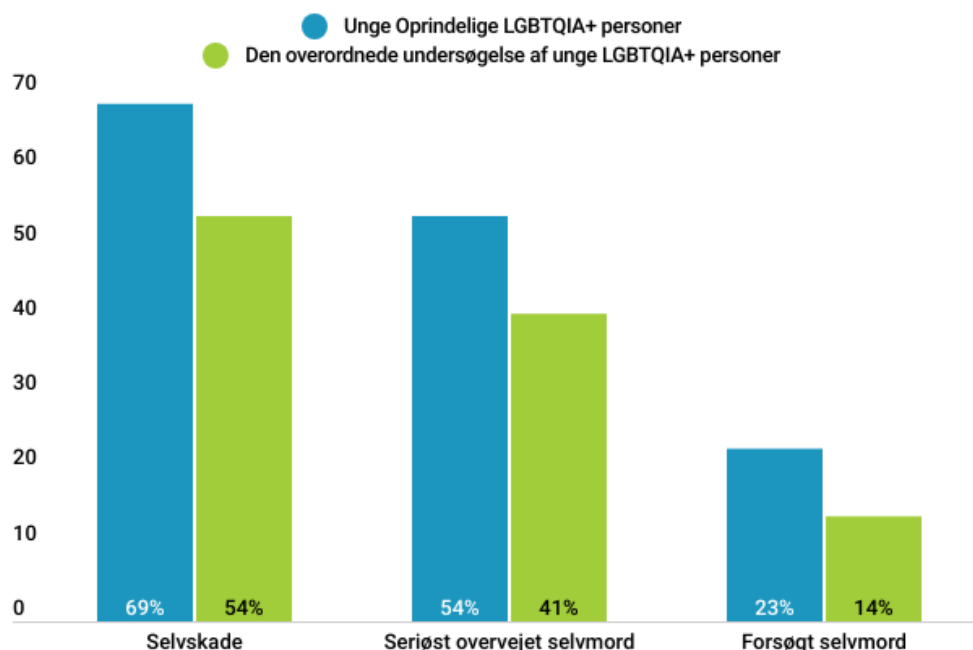
Unge LGBTQIA+ personer som identificerer sig med det Oprindelige Folk Sápmi (Samer) peger dog på en række aspekter, der kan gøre livet som dobbeltminoritet (LGBTQIA+ person, som samtidig tilhører et Oprindeligt Folk) sværere:

- Oprindelige Folk er i forvejen udsat for fordomme og diskrimination.
- Oprindelige Folk er i højere risiko for selvmord, rusmidler og behov for psykiatri.
- Der kan ligge nogle sproglige barrierer i form af manglende ordforråd om LGBTQIA+ i sproget hos Oprindelige Folk.
- Der kan være en stærk social kontrol i familien og samfundet.
- Der kan være en stærk kollektiv selvfølelse i samfundet, som ofte har en kultur, der er kønskonservativt og familieorienteret.
- Det er stadig tabu at være LGBTQIA+ person i nogle samfund.

Alt det ovenstående kan ifølge undersøgelsen betyde, at LGBTQIA+ personer i disse samfund føler en tilegnet skam og derfor føler sig mindreværdige^{vii}.

Konsekvenserne af problemer med det mentale helbred kan være fatale. I 2023 svarede 41 % af de adspurgte LGBTQIA+ personer, at de har overvejet at begå selvmord indenfor det sidste år, mens 14 % forsøgte selvmord. Tallene for Oprindelige Folk er endnu mere deprimerende: her svarer hele 54 % af de adspurgte, at de har overvejet selvmord inden for det sidste år, og 23 % forsøgte selvmord²³.

Selvskade og selvmordsrisiko blandt unge Oprindelige LGBTQIA+ personer

Det er fire gange så sandsynligt, at en ung LGBTQIA+ person forsøger selvmord som deres jævnaldrende²⁴, og samtidig giver minoritetsstress²⁵ yderligere forhøjede risici for at forsøge selvmord²⁶. På tværs af race/etnicitet er unge, som er Oprindelige Folk og LGBTQIA+, konsekvent i højere risici, blandt andet fordi, de er uforholdsmæssigt repræsenteret i familiepleje, boligstabilitet og madusikkerhed²⁷.

Selvom Inuit ikke er en minoritet i Grønland, har grønlandskfødte mænd og kvinder alligevel en kortere forventet levetid end gennemsnittet i den vestlige verden, hvilket primært skyldes en højere dødsrate på grund af ulykker og selvmord²⁸.

I 2023 registrerede Grønlands Politi 1.162 selvmordstrusler og 94 selvmordsforsøg. 39 personer begik selvmord i Grønland i 2023²⁹. Selvom antallet af selvmord er faldet over de sidste årtier, har Grønland fortsat en af de højeste selvmordrater i verden³⁰. Tendenserne peger altså på, at grønlandske borgere er i høj risiko som Oprindelige Folk på trods af ikke at være en national minoritet.

Selvom motiverne bag selvmordene i 2023 ikke er afklaret, peger forskning på, at problemer med den mentale er forbundet med 25-29% af selvmordene³¹.

Holder man disse tal sammen med de store undersøgelser, er det ikke svært at se, at unge LGBTQIA+ personer tilhørende et Oprindeligt Folk lever under svære vilkår med mere diskrimination og flere fordomme. Koloniseringens konsekvenser og racisme kan være en del af forklaringen på, hvorfor udfordringer med det mentale helbred kan være større end hos andre grupper, men i Grønland er der mangel på bedre særskilt data på området, når det samtidig relaterer sig til LGBTQIA+ personer.

SEKSUALUNDERVISNING OG MØDET MED DET OFFENTLIGE SYSTEM

På tværs af landegrænser oplever LGBTQIA+ personer, at den seksualundervisning, de modtager i skolen, i høj grad er heteronormativ og ikke tager hensyn til forskellige kønsidentiteter og seksuelle orienteringer. Også her i Grønland nævner Sipineq+ problemet.

Vigtigheden af at uddanne kvalificeret personale til at varetage seksualundervisningen kan ikke understreges nok. Føler de unge ikke, at seksualunderviseren har viden om deres kønsidentitet og seksualitet, er det en stor hindring for en brugbar undervisning. En dårlig eller seksualundervisning kan forstærke følelsen af forvirring af at føle sig forkert. Hvis der kun undervises heteronormativt og/eller direkte diskriminerende i forhold til andre seksualiteter og kønsidentiteter, kan det fremmedgøre LGBTQIA+ personer.

Men seksualundervisningen har også meget potentiale. For nogle LGBTQIA+ personer kan undervisningen være en øjenåbner i forhold til deres identitet, såfremt den favner alle relevante perspektiver. Undervisningen kan give svar på spørgsmål, som eleverne muligvis ikke er klar over, at de har og samtidig give dem en bedre forståelse af egen identitet og seksualitet^{vii}.

Det også vigtigt, at eleverne kan stole på underviseren, og at underviseren danner et trygt rum for alle elever. En kontinuerlig undervisning med den samme kompetente underviser kan bidrage til at danne et trygt rum for unge LGBTQIA+ personer, og de unge peger samtidig på, at muligheden for at kunne henvende sig privat og diskret til underviseren efterfølgende kan være en stor hjælp^{vii}.

En amerikansk undersøgelse understøtter ydermere dette perspektiv, da den har kortlagt, at 81 % af de adspurgte LGBTQIA+ personer ønskede at få adgang til mental sundhedspleje, men at 56 % ikke modtog denne pleje. Den hyppigste grund til ikke at kunne opnå plejen var, at svarpersonerne var "bange for at tale om mentale helbredsbeskyrninger med en anden" (47 %), efterfulgt af grundende "jeg ville ikke bede om min forælders/omsorgspersons tilladelse" (41 %) og "jeg var bange for, at jeg ikke ville blive taget seriøst" (40 %)^{vi}.

Alle LGBTQIA+ personer har ret til et godt og kendskabsbaseret møde med det offentlige. Det gælder uanset om det er i mødet med sundhedsvæsenet, kommunen eller uddannelsesinstitutioner. Fordomsfulde møder med de offentlige institutioner kan betyde, at LGBTQIA+ personer afholder sig fra at henvende sig til instanserne, hvilket i sidste ende blandt andet kan føre til en forringet sundhed.

5

RET TEN TIL LIGEBEHANDLING OG IKKE-DISKRIMINATION

Diskrimination er en usaglig forskelsbehandling, der fører til, at den diskriminerede person får en dårligere behandling eller en dårligere beskyttelse end andre ville have fået.

“Alle mennesker er født frie og lige i værdighed og rettigheder. De er udstyret med fornuft og samvittighed, og de bør handle mod hverandre i en broderskabets ånd.”
FN’s Verdenserklæring om Menneskerettigheder (1948), Artikel 1.

“Enhver har krav på alle de rettigheder og friheder, som nævnes i denne erklæring, uden forskelsbehandling af nogen art, f.eks. på grund af race, farve, køn, sprog, religion, politisk eller anden anskuelse, national eller social oprindelse, formueforhold, fødsel eller anden samfundsmæssig stilling.”
FN’s Verdenserklæring om Menneskerettigheder, Artikel 2.

Disse formuleringer og lignende går igen i mange af FN’s konventioner, og demonstrerer, at menneskerettighedernes overordnede målsætning er, at alle får reelle og lige muligheder i samfundet. Igennem Danmark har Grønland også ratificeret en række internationale traktater og konventioner, der indeholder en bred beskyttelse mod diskrimination af alle borgere, herunder LGBTQIA+ personer. Det drejer sig blandt andet om:

- Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Denne er direkte indskrevet i lovgivningen i Grønland og giver en stærkere juridisk beskyttelse end andre konventioner.
- FN’s Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder.
- FN’s Konvention om Sociale, Økonomiske og Kulturelle Rettigheder

Der er også vedtaget flere internationale rekommandationer på området. Blandt de centrale er Europarådets rekommandation om indsatser til bekæmpelse af diskrimination på grund af seksuel orientering og kønsidentitet. Selvom rekommandationen ikke er juridisk bindende, er Grønland stadigvæk forpligtet til at arbejde for, at LGBTQIA+ personer blandt andet ikke forskelsbehandles og udsættes for hadforbrydelser og hadefulde ytringer.

Desværre foregår der dog stadig diskrimination mod blandt andre LGBTQIA+ personer, og i 2024 findes der mange forskellige arenaer, hvor diskrimination, hadefuld tale og trusler kan finde sted: i egen familie, i skolen, på internettet, med mere. Hvis ingen af disse arenaer er bekræftende og trygge at være i, kan det være svært at have en fungerende hverdag³².

Diskrimination er en usaglig forskelsbehandling, der fører til, at den diskriminerede person får en dårligere behandling eller en dårligere beskyttelse end andre ville have fået. Usaglig betyder, at grunden til, at personen behandles anderledes, er ubegrundet, uretfærdig og ulovlig. Diskrimination kan ske på baggrund af flere årsager og være motiveret af fordomme og had til offeret på grund af personens tilhørsforhold til en bestemt gruppe, f.eks. LGBTQIA+.

Diskrimination kan styrkes af hadefuld tale, hvilket kan betegnes som udtalelser og udtryk, der fremmer had og fjendtlighed over for andre. Det kan både være rettet mod en enkeltperson eller mod en gruppe. Hadefulde udsagn håner, udstiller eller umenneskeliggør en person eller gruppe mennesker på grund af fordomme. Det

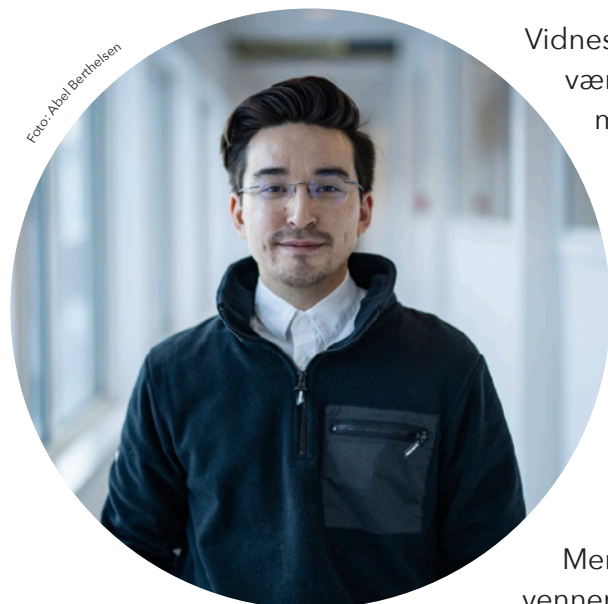
kan være fordomme om for eksempel seksualitet, køn, religion, etnicitet og politisk overbevisning.

Som LGBTQIA+ person møder man ofte den hadefulde tale på grund af fordomme om ens kønsidentitet og seksuelle orientering. Disse hadefulde ytringer skaber splittelse, fordi de udstøder personer og grupper, og dermed danner en kløft mellem mennesker i samfundet.

Hadefuld tale og diskrimination skader først og fremmest de mennesker, der tales om, men det kan også påvirke andre end det direkte offer. Nogle mennesker kan begynde at tro på budskabet, mens andre vil tage stor afstand fra det, og på den måde kan hadefuld tale og diskrimination forstærke ulighed og fjendtlighed mellem mennesker.

Ytringerne "Hold kæft, homo-buschaufføren er nederen", "hvad fanden skal sådan nogle som dem [LGBTQIA+ personer] i vores land" og "you make me sick" er alle eksempler på, hvordan LGBTQIA+ personer oplever at blive talt til og om i Grønland i 2023³³.

Eksemplerne forekommer desværre hyppigere, end de bør. Globale tendenser peger på, at 60 % af unge LGBTQ+ personer har følt sig diskrimineret i det sidste år, og samtidig bliver næsten en tredjedel (27 %) af transkønnede og ikke-binære personer truet eller gjort fortræd på grund af deres kønsidentitet - for de adspurgte LGBTQIA+ personer tilhørende et Oprindeligt Folk er tallet 35 %.

Vidnesbyrd: "Jeg tror, jeg har længe vidst, at jeg har været tiltrukket af samme køn. Siden jeg gik på GU, men jeg har været bange for reaktioner fra familie og venner. Efter jeg er sprunget ud til mine nærmeste, kom der stor støtte. Det viste sig, at hele min vennegrupper var Queer, det vidste vi ikke førhen.

Jeg rejste til Qaqortoq for at starte Turismeuddannelsen. I løbet af min uddannelse i Qaqortoq har jeg oplevet hadforbrydelse imod mig på grund af min seksuelle orientering.

Mens jeg gik hjem efter at have været ude med venner og klassekammerater, kom der en fyr på vejen, hvor der ikke var andre mennesker midt om natten. Jeg kendte ham slet ikke, men han begyndte at tæve mig og kalde mig "homorsuaq". Jeg prøvede at komme væk, men han blev ved og tog fat i mig. Efter et stykke tid kom der heldigvis en bil, og en person gik ud fra bilen. Der blev fyren forskrækket og løb væk.

Han hjalp mig og spurgte, hvad det gik ud på, men jeg var bange for hans reaktion på, at det var på grund af min seksuelle orientering, at fyren prøvede at tæve mig, så jeg sagde til, at det var intet og ignorerede ham.

Jeg tog fat i mine briller på jorden og gik videre hjem, bange og rystende. Jeg mødte en af mine klassekammerater, som var også på vej hjem og lod som om, intet var sket.

Jeg gik direkte hjem og gik i seng. Det tog en hel uge, før jeg gik ud af sengen igen og tog til en af mine lektioner. Læreren spurgte, hvorfor jeg ikke havde været til timerne i en hel uge og foreslog, at jeg skulle snakke om det med studievejlederen. Da jeg fortalte om hændelsen, lod studievejlederen som om, intet var sket og sagde, at hun har oplevet det før, og jeg bare skal komme videre med mit liv.

Jeg blev aldrig færdig med den uddannelse og har fået angst og depression efter hændelsen. Jeg har heller ikke meldt hændelsen til politiet, fordi jeg var bange for, at de ville ignorere det, fordi det var en hadforbrydelse på grund af min seksuelle orientering." Qillaq Ilannguaq Olsen (Han/Ham, De/Dem).

Udfordringer omkring den mentale sundhed kan forværres ved blandt andet diskrimination, trusler, hadefuld tale og vold, og hvis man kigger på svarene fra unge LGBTQIA+ personer, som har forsøgt selvmord inden for det seneste år, har 18 % oplevet diskrimination, mens 27 % er blevet truet eller gjort fortræd. Et studie fra 2020 viser også, at personer som er transkønnede eller ikke-binære og som har oplevet diskrimination på baggrund af deres kønsidentitet er i dobbelt så høj risiko for at forsøge selvmord i forhold transkønnede og ikke-binære personer, der ikke har oplevet diskriminationen³⁴.

I Grønland er der desværre ikke fokus på LGBTQIA+ i befolkningsundersøgelser, og derfor er det svært at vide, hvor stort problemet med hadefuld tale og diskrimination af LGBTQIA+ personer faktisk er. Men som vist peger undersøgelser på, at LGBTQIA+ personer generelt har en højere risiko for diskriminering og andre krænkelse^{xvi + vi}.

Vidnesbyrd: "Jeg var med mine venner på vej hjem fra byen en vinter - det var meget koldt! Vi var gået ind til Anaana Mad for at købe noget, at spise. Mine venner og jeg købte durum med pommes frites. Vi ringer til en taxa, da vi ikke ville gå ude i kulden på vej videre hjem og til efterfest. På vej ud i gangen mens vi venter på taxaen, kommer der en gruppe fyre. En af dem var meget fuld. Idet han så mig, begyndte han at virke truende imod mig og snakkede voldsomt ubehageligt til mig.

Vedkommende blev ret aggressiv og ville angribe mig uden grund. Jeg var ikke bange for ham. Hans venner holdt fast i ham, så han ikke kunne komme tættere på mig, selvom han stadig blev ved med at tilråbe

mig med homofobiske ord og kaldte mig for alt muligt, som jeg ikke husker. En af mine veninder og jeg stod stille der i gangen, mens hans fyre trak ham ud og gik væk sammen med ham. Da de var væk, kom taxaen.

Jeg har fortrængt det, der blev råbt og sagt imod mig, da jeg vælger, at sådanne mennesker ikke skal styre min tilværelse og mit liv. Efterhånden har jeg været vant til at blive mobbet det meste af mit liv. Både som barn og i min ungdom – også selv før jeg selv tænkte, at jeg var tiltrukket af noget bestemt køn. Men andre børn og unge har kaldt mig for alverdens homofobiske ytringer, som mange nok allerede kender i dag. Det har både været svært, men det har lært mig at beskytte mig selv og at blive psykisk stærk.” – Michael Bro.

YTRINGSFRIHED ER IKKE ET FRIPAS TIL HADEFULD TALE

Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10 fastsætter, at enhver har ret til ytringsfrihed. Retten til ytringsfrihed er ligeledes beskyttet af FN's Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheds artikel 19, som indeholder en juridisk forpligtelse til at afholde sig fra indgreb i meningsfriheden. Men ytringsfriheden er ikke et fripas for hadefulde tale, og hadefulde ytringer falder uden for beskyttelsen af ytringsfrihed. Grænsen går ved hadefulde ytringer, som truer eller groft forhåner en bestemt minoritet.

FN's Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder, FN's Racediskriminationskonvention og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention indeholder alle bestemmelser, som har til formål at forhindre handlinger, som har karakter af misbrug. Ifølge FN's Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheds artikel 20, stk. 2, skal enhver tilskyndelse til nationalt had, racehad eller religiøst had, som ophidser til forskelsbehandling, fjendtlighed eller vold, være forbudt ved lov.

BESKYTTENDE FAKTORER

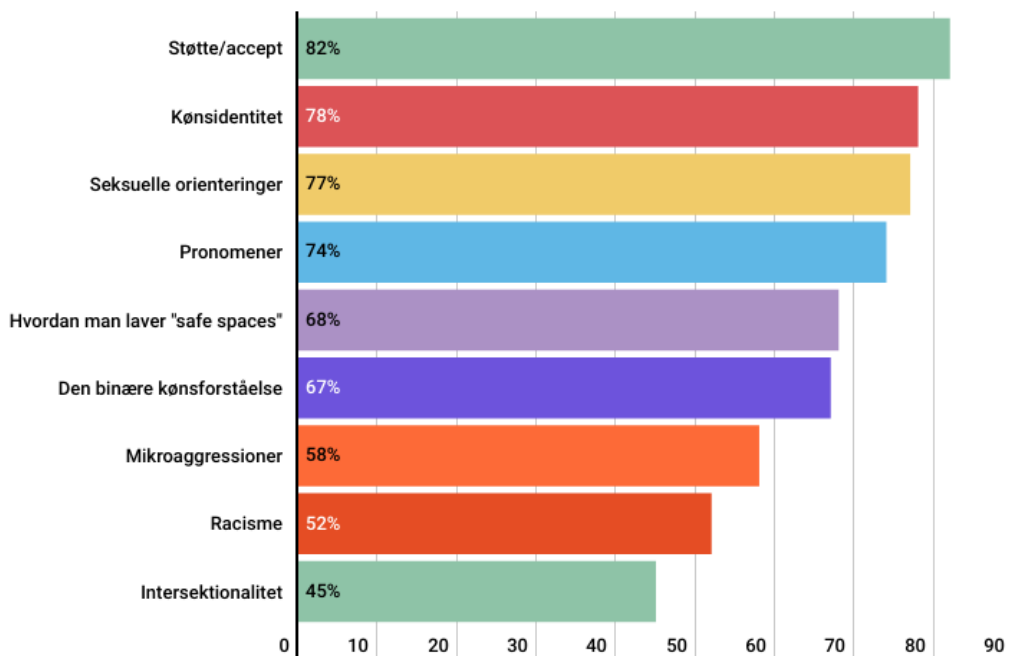
Der findes nogle beskyttende faktorer, som kan imødekomme risiciene for selvmord, selvmordsforsøg og problemer med det mentale helbred blandt LGBTQIA+ personer. Først og fremmest er det vigtigt for trivslen, at LGBTQIA+ personer oplever støtte og bekræftende miljøer.

Vigtige faktorer for, at et miljø er støttende og bekræftende, er respekt af anvendte pronominer og et godt kendskabsniveau til LGBTQIA+ området. Af de unge LGBTQIA+ personer, som havde forsøgt selvmord inden for det seneste år, svarede 21 %, at ingen af de personer, som de bor med, respekterer deres pronominer, 20 %, svarede, at nogle af personerne i husstanden respekterer deres pronominer, mens 12 % svarede, at alle personerne i husstanden respekterer deres pronominer³⁵.

LGBTQIA+ personer, som har støttende og bekræftende hjem, skole, lokalsamfund og/eller onlinefora har lavere selvmordsforsøgsrater, og bekræftelse i kønsidentitet hos transpersoner er også konsekvent forbundet med lavere risiko for selvmordsforsøg³⁶. Det er dog kun cirka halvdelen af transpersoner og ikke-binære personer, som udtaler, at deres skole er kønsbekræftende, men den halvdel, som oplevede en bekræftende skole, havde lavere selvmordsforsøgsrate.

Ved spørgsmålet om, hvad de adspurgte LGBTQIA+ personer mener vil være nyttigt, at deres omgangskreds vidste mere om, fordelte svarene sig således:

Hvilke LGBTQ-emner ville være hjælpsomt for mennesker i dit liv at vide mere om?

<https://www.thetrevorproject.org/survey-2023/#affirming-spaces>

6

ANBEFALINGER

I Grønland er der en kronisk mangel på data om LGBTQIA+ personer og deres rettigheder. Vigtigheden af data kan ikke understreges nok. Grønland mangler handlingsplaner for dets LGBTQIA+ borgere, men inden sådanne planer kan udformes, er det vigtigt at lave undersøgelser på området, så handlingsplanerne tager udgangspunkt i dem, det hele handler om.

I dag mangler der lovmæssige rammer i Grønland, som beskytter LGBTQIA+ personer mod diskrimination og hadefuld tale.

I forbindelse med implementeringen af Europarådets rekommandation om indsatser til bekæmpelse af diskrimination på grund af seksuel orientering og kønsidentitet er det blevet anbefalet, 1) at landene arbejder for, at deres lovgivning specifikt beskytter mod forskelsbehandling på baggrund af seksuel orientering og kønsidentitet, og 2) at landene arbejder for, at deres lovgivning eksplicit beskytter mod hadforbrydelser og hadefulde ytringer på baggrund af seksuel orientering og kønsidentitet. En anbefaling, som IPS støtter.

- IPS og Sipineq+ ser frem til behandlingen "Forslag til: Inatsisartutlov om ligestilling og anti-diskrimination" til Inatsisartuts forårssamling 2024, og anbefaler at denne vedtages og implementeres hurtigst muligt. Og ikke mindst realiseres på en måde, så den yder reel beskyttelse. Det vil sige med et klagenævn, som har autoritet til at behandle diskriminationssager og et sekretariat med passende ressourcer, som kan monitorere diskrimination i Grønland for alle landets borgere.

Den 19. december 2023 stemte et enigt folketing for en lovændring, som anerkender medmoderskab i Grønland og dermed gør det muligt for to kvinder i Grønland at blive forældre til et barn sammen. IPS og Sipineq+ er glade for dette tiltag, men går samtidig ind for ligestilling til alle familier:

- IPS og Sipineq+ ser derfor frem til behandlingen af "Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges til EM24 at fremlægge ændringsforslag til Inatsisartutlov nr. 5 af 19. november 2020 om orlov i forbindelse med graviditet, fødsel og adoption, således at medfaderen kan få orlov efter fødsel eller adoption, på lige fod med en medmor." til Inatsisartuts forårssamling 2024, og anbefaler at denne vedtages og implementeres.
- IPS og Sipineq+ anbefaler ligeledes, at muligheden for vedtagelse af en lovændring, som anerkender medfaderskab i Grønland undersøges og diskuteres.

I Grønland er der en kronisk mangel på data om LGBTQIA+ personer og deres rettigheder. Vigtigheden af data kan ikke understreges nok. I både Danmark, Norge og Sverige findes der handlingsplaner på LGBTQIA+ området baseret på data. Grønland mangler handlingsplaner for dets LGBTQIA+ borgere, men inden sådanne planer kan udformes, er det vigtigt at foretage undersøgelser på området, således handlingsplanerne baseres på data fra gruppen.

- IPS og Sipineq+ anbefaler, at spørgsmål om seksuel orientering og kønsidentitet inkluderes i de grønlandske befolkningsundersøgelser.
- IPS og Sipineq+ anbefaler, at der laves dybdegående undersøgelser vedrørende LGBTQIA+-personers trivsel i Grønland, herunder statistikker over depression, selvmordsforsøg, selvmord, risikofaktorer og støtteforanstaltninger.

-
- IPS anbefaler, at der gennemføres undersøgelser i uddannelsesinstitutionerne og folkeskolen, hvor LGBTQIA+ elevs trivsel undersøges. IPS anbefaler, at alle relevante parter og vidensbærere involveres i udformningen. Der kan med fordel kigges mod andre nordiske lande i vurderingen af LGBTQIA+ området i Grønland. Grønland skal finde egne processer og fremtidsplaner, men der er en god viden at hente i for eksempel Sverige, Norge og Danmark, som alle har handleplaner og LGBTQIA+ tiltage i sundhedssystemerne.

Det er glædeligt, at Naalakkersuisut i samarbejde med MIO har lavet en ny selvmordsstrategi, som blandt andet har til formål at "[...] sikre, at alle i samfundet ved, hvor man kan få hjælp, samt at hjælpen er tilgængelig [...]". Og som der tydeligt står i strategien, skal den ledsages af handleplaner.

Desværre er LGBTQIA+ personer ikke nævnt i strategien på trods af globale undersøgelser, der viser, at gruppen er uforholdsmæssigt repræsenteret i statistikker over problemer med det mentale helbred, selvmordsforsøg og selvmord.

- IPS og Sipineq+ anbefaler, at LGBTQIA+ personer indtænkes i strategier vedrørende mentalt helbred og selvmordstanker.
- IPS og Sipineq+ anbefaler desuden, at der udvikles konkrete og realiserbare handleplaner specifikt i forhold til mental sundhed og selvmordstanker blandt LGBTQIA+-personer. Handleplaner, der involverer alle relevante parter og som er specialiserede efter gruppen.

Generelt efterlyser LGBTQIA+ personer i nordiske lande et bedre overordnet kendskabsniveau hos befolkningen. LGBTQIA+ personer oplever desuden vanskeligheder i mødet med det offentlige system, herunder særligt det offentlige sundhedsvæsen.

- IPS og Sipineq+ anbefaler, at offentlige systemer vurderes i forhold til frontpersonalets viden om LGBTQIA+, og at der sker et løft i vidensniveauet i alle relevante instanser, således LGBTQIA+ personer kan opnå lige rettigheder og behandlingsmuligheder.
- IPS og Sipineq+ anbefaler, at undervisning om emner omkring LGBTQIA+ bliver en fast del af pensum i de grønlandske folkeskoler og gymnasier for at imødekomme manglende viden om området hos den brede befolkning.

Der er brug for bedre seksualundervisning til landets unge. Den nuværende seksualundervisning er hverken udbredt eller tilstrækkelig.

- IPS og Sipineq+ opfordrer til, at seksualundervisningen i de offentlige folkeskoler gøres obligatorisk og undersøges, revurderes og gentænkes. IPS anbefaler desuden, at seksualundervisningen udføres af en professionel seksualunderviser, som er uddannet i alle relevante temaer og lokale kontekster for at undgå eventuelle bias.

-
- IPS og Sipineq+ foreslår, at der uddannes flere personer til varetagelsen af seksualundervisningen i Grønland. Her kan der med fordel indtænkes, at disse personer gerne taler både grønlandsk og dansk. Der kan blandt andet findes inspiration hos "Normstormerne", hvor personer ville kunne uddannes gennem i workshops for at lære at formidle og afholde mangfoldig seksualundervisning.

7

REFLEKSIONSSPØRGSMÅL

De nedenstående spørgsmål stammer fra IPS' dialogkort og kan bruges til at reflektere over denne udgivelses indhold.

1. Hvordan oplever du bekæmpelsen af diskrimination i Grønland?
2. Hvorfor er det vigtigt, at alle er lige for loven?
3. Hvordan kan det sikres, at alle mennesker behandles lige på arbejdsmarkedet?
4. Hvordan synes du, at LGBTQIA+ personer er beskyttet mod diskrimination i Grønland?
5. Hvordan kan retten til ytringsfrihed og retten til ikke at blive diskrimineret eksistere sammen?
6. Hvordan er tonen i det offentlige rum og på sociale medier ift. LGBTQIA+ personer?
7. Hvordan kan tabuer om f.eks. selvmordstanker, selvmord og kønsidentitet nedbrydes?
8. Hvordan er opfyldelsen af retten til sundhed i det grønlandske sundhedssystem?

8

NOTER

- 1 "Legal Frameworks | Criminalisation of consensual same-sex sexual acts" <https://database.ilga.org/criminalisation-consensual-same-sex-sexual-acts> + "WHICH COUNTRIES IMPOSE THE DEATH PENALTY ON GAY PEOPLE?", <https://www.fairplanet.org/story/death-penalty-homosexuality-illegal/>
- 2 Hverken Verdenserklæringen eller FN-konventionerne forpligter dog staterne til eksplicit at forbyde enhver diskrimination på grund af seksuel orientering og kønsidentitet.
- 3 Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, Artikel 14
- 4 European Court of Human Rights, Sexual orientation issues https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/FS_Sexual_orientation_ENG
- 5 The European Court of Human Rights, Clear violations in stripping of contact rights from parent undergoing gender reassignment, <https://hudoc.echr.coe.int/eng-press#%22itemid%22:%22003-7071799-9557322%22>}
- 6 "STATE-SPONSORED HOMOPHOBIA", Updated Edition 2020, ilga.org.
- 7 "WHICH COUNTRIES IMPOSE THE DEATH PENALTY ON GAY PEOPLE?", <https://www.fairplanet.org/story/death-penalty-homosexuality-illegal/>
- 8 "Born Free and Equal, Sexual Orientation, Gender Identity and Sex Characteristics in International Human Rights Law", United Nations publication issued by the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR).
- 9 "Independent Expert on sexual orientation and gender identity", OHCHR, <https://www.ohchr.org/en/special-procedures/ie-sexual-orientation-and-gender-identity>
- 10 Grundloven, <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/1953/169#P70>
- 11 Bekendtgørelse af kriminallov for Grønland, paragraf 100
- 12 Inatsisartutlov om ligestilling af mænd og kvinder, https://nalunaarutit.gl/groenlandsk-lovgivning/2013/l-03-2013?sc_lang=da
- 13 European Court of Human Rights, "Guide on the case-law of the European Convention on Human Rights - Rights of LGBTI persons", [Guide on the case-law - Rights of LGBTI persons \(coe.int\)](https://www.echr.coe.int/t/eng/press/pr/2018/1803001_en.asp)
- 14 OBS: For alle tre eksempler gælder, at der kan være flere forhold, der har gjort sig gældende i forhold til udmåling af straffen.
- 15 Forslag til: Inatsisartutlov om ligestilling og anti-diskrimination, https://ina.gl/media/cwnhocu5/pkt17_em2023_ligestillings_og_anti_diskriminationslov_lov_da.pdf
- 16 "Den internationale konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder" (1966), trådt i kraft i 1976, artikel 12.
- 17 "2023 U.S. National Survey on the Mental Health of LGBTQ Young People", The Trevor Project, <https://www.thetrevorproject.org/survey-2023/>

-
- 18 "Den eneste skeive i bygda? Unge lhbt-personers bruk av kommunale helsetjenester", Elisabeth Stubberud, Lin Prøitz og Hasti Hamidiasl
 - 19 Man kalder dette patologisering: det at tilføje noget til en sygdomsdiagnosefortegnelse og dermed betragte det som en sygdom.
 - 20 "He went back into the closet" Older LGBTI people's interactions with health and social care in the Nordic countries, Nordic Council of Ministers, 2023
 - 21 "2023 U.S. National Survey on the Mental Health of LGBTQ Young People", The Trevor Project, <https://www.thetrevorproject.org/survey-2023/#anxiety-by-race>
 - 22 "Prejudice, Social Stress, and Mental Health in Lesbian, Gay, and Bisexual Populations: Conceptual Issues and Research Evidence", Ilan H. Meyer, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2072932/>
 - 23 "The Mental Health and Well-Being of Indigenous LGBTQ Young People", DeChants, J.P., Price, M.N., Nath, R., Hobaica, S., & Suffredini, K.(2023), The Trevor Project.
 - 24 Johns et al., 2019; Johns et al., 2020
 - 25 I dette tilfælde identificeres fire typer af minoritetsstress: LGBTQ-baseret fysisk skade, diskriminering, boligustabilitet og omvendelsesforsøg fra forældre.
 - 26 "Cumulative minority stress and suicide risk among LGBTQ youth", Amy E. Green, Myeshia N. Price, Sam H. Dorison
 - 27 "American Indian/Alaskan Native Youth Suicide Risk", <https://www.thetrevorproject.org/research-briefs/american-indian-alaskan-native-youth-suicide-risk/>
 - 28 Befolkningsstatistik 1977-2023, Grønlands Statistik. <https://stat.gl/dialog/topmain.asp?lang=da&sc=BE>
 - 29 "Årsstatistik 2023, Grønlands Politi"
 - 30 "Time trends and geographical patterns in suicide among Greenland Inuit", Ivalu Katajavaara Seidler, Janne Schurmann Tolstrup, Peter Bjerregaard, Allison Crawford & Christina Viskum Lytken Larsen. Published: 21 March 2023. <https://bmcp psychiatry.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12888-023-04675-2>
 - 31 "A systematic review on risk and protective factors for suicide and suicidal behaviour among Greenland Inuit", Ivalu Katajavaara Seidler, Nanna Lund Hansen, Arnârak Patricia Bloch & Christina Viskum Lytken Larsen, Published online: 21 Jun 2023. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/22423982.2023.2226284>
 - 32 "Kartläggning och analys av LGBTI-området i Norden, Kunskapsunderlag inför beslut om inriktning och insatser för det nordiska samarbetet", Nordisk information för kunskap om kön, NIKK
 - 33 Eksempler på hadefulde ytringer fra Sipineq+.
 - 34 "Impact of Bathroom Discrimination on Mental Health Among Transgender and Nonbinary Youth", Myeshia Price-Feeney, Ph.D., Amy E. Green, Ph.D., Samuel H. Dorison, L.L.M., M.Sc.
 - 35 "2023 U.S. National Survey on the Mental Health of LGBTQ Young People", The Trevor Project, <https://www.thetrevorproject.org/survey-2023/#affirming-spaces>
 - 36 "2023 U.S. National Survey on the Mental Health of LGBTQ Young People", The Trevor Project, <https://www.thetrevorproject.org/survey-2023/#support-youth>